

A KIS ÚT

„Nemrég egy magát nagyratartó fiatalember olyasféle nézetet képvisel a társaságban, mintha a takarékoság erénye nem volna igazi erény és katolikus szempontból nem lenne jelentős. Ha van fölöslege az embernek — mondotta —, inkább adja ki kevésbé szükséges dolgokra is, a fő, hogy a tőke forogjon és ne possadjon a fiókban. Szerinte a katolikus erények mindig valami nagyszabású kockázatot foglalnak magukban, ami a takarékoságnak nincs meg. — Hát én ezt kereken tagadom. Igenis, erény a takarékoság és a takarékbetéteket nem hiába találták föl. Aztán sok jót is tehet az ember a pénzével.“

A takarékoság, a „spórolás“ csakugyan nincs a mi erénykatalógusunkban, legföllebb tágabb értelemben lehetne az igazságosság erényéhez, vagy a mértékletességhez sorolni. Van tehát a fiatalember nézetének valami igazsága, kivált, ha figyelembe vesszük, hogy az első keresztény századok — a terménygazdálkodás századai — más-ként, nagylelkűbben gondolkodtak a pénzre sokszor át nem váltható kisebb tételekről. Mikor aztán a köztér vége felé a társadalom áttért a pénzgazdálkodásra, akkor fejlődött ki, elsősorban a nyugati országokban a takarékoság és domborodott ki ennek erénymivolta. Elsősorban protestáns országok iktatták be az erények, a maguk erényei közé, ők inkább látták, hogy kis összegek is aránylag rövid idő alatt nagygyá fejlődhetnek. Ellenben a katolikus álláspont hosszabb ideig nem tudott mit kezdeni a takarékosággal az örök üdvösség szempontjából, és egyes kisé felületes képzettségű katolikusok, mint a mi fiatalemberünk, ma sem boldogulnak vele.

Miért? Mert a Szentírás mintha mást tanítana. Nem kisebb helyen, mint a Hegyi Beszédben hirdeti Krisztus Urunk (Mt. 6, 19), hogy: „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsdá emész, ahol tolvajok betörnek és lopnak; gyűjtsetek kincset a mennyben.“ Akik tehát takarékoskodnak, ezeket a hiábavaló kincseket gyűjtik — a tolvajok számára. „Itt nincs ma-

radandó hazánk — bíztat a zsidókhöz írt levél (13, 14) —, inkább az eljövendő után vágyódunk.“

Az Újszövetség tele van az élet bizonytalanságainak és az örök élet bizonyosságainak hirdetésével (Mt. 6, 25). „Ne aggódjatok megélhetések miatt, hogy mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek. Tudja a ti Atyátok, hogy mindezekre szükségetek vagyon. Keressétek azért először az Isten országát és az ő igazságát és ezek mind hozzáadottnak nektek.“ El sem lehet képzelni ennél nagyobb bizalmat az isteni Gondviselésben és nagyobb hitetlenkedést a világ ígéreteivel szemben. „Ne aggódjatok tehát a holnap miatt — int Krisztus Urunk (Mt. 6, 34) —, a holnapi nap majd gondoskodik magáról. Elég a mának a maga baja.“ Tehát a Miatyánk „mindennapi kenyere“, imádságos kérésünk mindennapi tárgya egy napra való kenyér. A többi a Gondviselés előrelátásának dolga és mi nyugodtan rábízunk magunkat. Nem istenes dolog ezen túlmenő mértékben akarni biztosítani magunkat „minden eshetőségre“, vagyis arra, „ha netalán a gondviselésnek mégsem sikerülne úgy, mint ahogy az illető szeretné“. Éjjel-nappal vagyon gyűjteni, házakat, földbirtokot szerezni, járadékot biztosítani a kedvezőtlen esetekre nemcsak hogy nem erény, de egyenesen kereszténytelen gondolkodás. Meg van ugyan engedve szerezni magunknak — bizonyos mértékig —, egy kis időre előre

gondoskodni, de sohasem a gazdagság ambicionálása. A Péld. 30, 8 szerint „Ne adj nekem se nyomort, se gazdagságot. Csak annyit adj ennem, amennyi elegendő.”

Hogy ez az álláspont mennyire megadja a magáét az előrelátó józanságnak, arra következzék itt egy ószövetségi részlet (Péld. 31).

„Derék asszonyt ki talál? Becse a korallokét messze meghaladja. Férjének szíve bátran reá hagyatkozik és nem lesz nyereség híján. Jóval fizet neki és nem rosszal élete minden napján. Előszedi a gyapjút és a kendert és ügyes kézzel veszi a munkát. Úgy, mint a kereskedő hajója, messziről szerzi be élelmét. Még tart az éjjel és máris felkel, eleséget ad háza népének s élelmet szolgálóinak. Szántóföldön jár az esze és azt meg is szerzi; szőlőt ültet kézimunkája árán. Derékát jól felövezi és erős karral lát dolgához. Érzi, hogy szépen keres, mécsesé éjjel el nem alszik. Kezébe veszi a rokkát és ujjai megfogják az orsót. Megnyitja tenyerét a szegénynek, és kinyújtja kezét a szűkölködő felé. Nem félti házát a hó hidegétől, mert egész népének kettős a ruhája. Takarót készít magának; bisszusból, bírborból van a ruhája. Urának nagy a becsülete a kapuknál, ha ülésen van az ország véneivel. Gyolcsot készít és eladja és övet ad át a kananeusnak. Erő és békesség a ruhája, ezért nevetve néz a jövő nap elé. Bölcseségre nyitja száját és nyelvén jóságos tanítás vagon. Szemmel tartja házanépe útjait és nem eszi a tunyaság kenyerét. Kiállnak fiai és boldognak hirdetik, a férje is magasztalta.”

A takarékoság mégis csak erény, tehát katolikus életforma, és mint minden erénynek, ennek is külön szépsége van. Pompásan be lehet illeszteni a mi katolikus erényeink közé. És ma talán inkább, mint ennelőtte. Hiszen aki, mondjuk, nem tagadja meg a kölcsönt a nagyon rászoruló embertől, annak

cselekedetében ott rejlik a komoly kockázat, hogy elvesz a kölcsöne; nem lát elég kezességet és mégsem tagadja meg attól az előre nem látó embertől. De honnan adja, amit ad? A maga megtakarított pénzéből, amelyet az ön fiatalembere inkább a saját használatára fordított volna. Kérdem, melyik tett a nagylelkűbb? — Vagy templomrenoválásra gyűjtenek. A hívők nagy többségének nincs nélkülözhető pénze és nem ad, mert nem adhat. De adnak azok, akik megtanultak takarékoskodni és a maguktól megvont bankókat adják az Úristennek, akitől végre is minden jó származik. Ez tehát erény, mégpedig hősiek erény, pedig ez már több, mint kockázat, hiszen nem kölcsönt ad, hanem végleg odaadja pénzét. Általában nagyon sok jó ember van, akinek biztonságérzést ad, ha van pár száz forintja félretéve. Ha ő maga szegény életet is él, ezt úgy takarította meg — minél szegényebb, annál nyilvánvalóbb lemondások árán.

Az erény Aristoteles óta középhelyet foglal el két szélsőség közt. A takarékoság egyik véglete a tulajdonos gondoskodó, egyenesen zsurigri ember magatartása, aki nem ad ki pénzt, de nem meghatározott célokra teszi félre a pénzt, vagy hogy alkalmilag odaadja valamilyen jótékony ügyre, hanem egyszerűen azért, mert gyűjteni „szeret” szenvedélyesen. És gyűjt már meg nem engedhető módon is, megvonván magától minden jó falatot, nem az Úristen számára, mintha valamikép tőle várná jutalmát. Ez a gyűjtés, amelyre a zsurigiság hajtja áldozatait, öncélú.

A másik véglete a tékozlás. Van ennek egy ártatlanabb alakja, amelyet gazdagabb emberek gyakorolnak, és amelynek morzsáiból akarla-akaratlan sok marzánk is jut. De van a pazarlásnak egy szorosabb értelemben vett alakja is, s ez az igazi tékozlás. Itt a költés mértéke már indokolatlan és méltán terjeszt

a szegény átlag-emberek közt megszólást és sok keserves panaszt. A tékozló nem becsüli az Úristen bőszéges ajándékait, hanem lenézi őket és visszaél velük, akár pénzről van szó, akár egyéb anyagban való javokról. A tékozlás annak az önfegyelemnek a hiánya, amelynek viszont dicsérete a takarékoság. Ennek helyét gondatlanság és könnyelműség foglalja el — másokkal szemben pedig lelketlenség, a szegények iránt nagy vaktság.

A takarékoság mint erény középített van a két véglet: a zsugoriság és a tékozlás közt. De egészen

különösen erénnyé teszi a kegyeletes, finom érzék. Egy nyitva felejtett és a szélben csapódó ablak-szárny, egy gazdátlanul égő vilanyilámpa: ez időnkint mind fénylő tárgya lehet a takarékoságnak. Nem mintha komoly értékek forogának kockán bennük — a járókelők javarésze észre sem veszi őket —, hanem mert ezek mintegy a mennyei Atya bőkezűségének ráncbizott tárgyai. És csak az érti meg a szegényeket igazán, akinek szeme nyitva áll az Úristennek ilyen vadon élő Szegényei előtt is. O.

NAPLÓ

A PARAMENTIKA ÚJ UTAKON. Mikor a mult értékeit kutató érdeklődők elé tárják régi székesegyházak kincseit, az ötvösművészet remekei mellett csodálatos szépségű liturgikus ruhák is előkerülnek a sekrestyék ódon szekrényeiből. Fiókok mélyén gondosan őrzik elmúlt századok, néha már foszladozni kezdő, művészi kivitelű pluvialéit, albáit, stoláit, velumait és casuláit, a kézműipar, a kézihimzés, a kézzel vert, vagy horgolt csipke szépséges darabjait. Akik ezeket készítették, hívő emberek voltak s egyben művészek is, hitük ragyogását is beleszótták, belehímézték e szent célú textiliákba.

A gyáripar, a szériagyártás háttérbe szorította az emberi kéz munkáját. „Mentől többet, mentől olcsóbban“ valóban hasznos elv a tömegek hétköznapi tárgyainak előállításánál, komolyan veszélyeztette — és veszélyezteteti — azonban az istentiszteletek céljait szolgáló anyagok és minták vallási és művészi összhangját. Pedig Isten dicsőítésére a legszebbet kell, hogy adja a Neki szolgáló ember. Ennek a törekvésnek sajnos, csupán halvány nyomai mutatkoztak az elmúlt évtizedekben.

A paramentika művészi visszafejlődését aggodva figyelték azok, akik töretlenül szerették volna megőrizni színvonalát: művészek és művészi értékeket felismerő egyházi és világi emberek. A modern liturgikus mozgalmak felvetették ennek a kérdésnek a megoldási lehetőségeit is.

Szinte csodálatosnak mondhatjuk, hogy éppen Kálvin hazája, a többségében protestáns Svájc volt az az ország, ahol a megújító mozgalom megszületett. A kapucinusok rendjének egy tagja, Flueler Augustina nővér gondolt először reformra és megpróbálta elindítani rendtársnői segítségével a stansi zárdában.

A szerény kezdet azóta nagyot fejlődött. Ma Luzernben a kantonális ellenőrzés alatt működő Iparművészeti Iskola hároméves tanfolyamán foglalkoznak a templomi textiliák készítésének bonyolult kérdésével. Az iskola hírneve messze túlterjedt a kis ország határain. Kiváló színvonalának és eredményes munkájának érdeme elsősorban a tehetséges Schilling Ernáé. A művész nő az ősi Őri kanton Altdorf nevű városából